СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 278. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 30. падолиста 1925. VOL. XXXIII. No. 278. Jersey City, N. J., Monday, November 30. 1925. THREE CENTS

Пиншов скликає вуглеву конференцію.

ГАРИСБУРҐ, ПА., 28. падолиста. — Ґубернатор стейту Пенсилвенії Пиншов скликав на нині до Гарисбурґа конференцію представників майнерів та властителів копалень, щоби полагодити вуглевий страйк.

Після пропозиції ґубернатора майнери малиби сейчас вернути до праці на основі умов, які вони мали в 1923 році, а рівночасно малиби початися переговори щодо постійного контракту. Щодо самого контракту, то Пиншов радить довгий контракт та певну модифікацію системи відчековання.

ВУГЛЕВІ БАРОНИ ВЖЕ ПРОТИ ПЕРЕГОВОРІВ.

СКРЕНТОН, Па., 28. падолиста. — В. В. Инґлис, голова комітету властителів копалень твердого вугля, повідомив телеграфічно ґубернатора Пиншов, що він не може зібрати на борзі комітет та вислати його на конференцію з представниками майнерської юнії, яку ґубернатор скликав на нині до Гарисбурґа. Він каже, що найскорше буде міг скликати властителів на понеділок.

Мимо сеї відповіди в усіх майнерських містах наступила велика радість. Всі передбачують скорий конець вуглевому страйкови.

ЖІНКИ ВЖЕ НА ДОБРЕ БЕРУТЬСЯ ДО РОЗБОЮ.

РЕНЕР, Савт Дакота, 27. падолиста. — Дві женщини, одіті в мужеські одіння, напали на Ферст Стейт Бенк в сьому місті в білий день, казали касієрови віддати собі всю готівку, забрали пів тисячі долярів та пропали на старому автомобілі. Поліцийна погоня ще їх не найшла.

„АМИРИКА МОЖЕ ЗІБРАТИ ЧОТИРИМІЛІОНОВУ АРМІЮ".

ФІЛАДЕЛФІЯ, 27. падолиста. — Секретар війни Дейвис заявив тут у своїй публичній промові до одного клюбу, що американський уряд може тепер зібрати чотиримілíонову армію скорше, як колинебудь передтим.

Він говорив, що Америка не має чого боятися ворога, бо вона як слід приготована на всякий напад із зовні. Сю справність Америки для війни Дейвис приписував законови про промислову мобілізацію.

ЗНОВА КАРОЛІ.

НЮ ЙОРК, 27. падолиста. — Ґраф Ляшльо Сечені, представник мадярського уряду в Вашинґтоні, котрий приїхав нині з Угорщини на кораблі Аквітанії, виступив собі проти допущення ґрафа й ґрафині Каролі до Злучених Держав. Ґраф назвав ґрафа большевиком.

Американські горожани мадярського походження, які добиваються допущення ґрафа Каролі до Злучених Держав, зараз напятнували заяву мадярського дипльомата як свідому брехню.

РАДІОВЕ ПЕРЕСИЧЕНЄ АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН, 27. падолиста. — Після обчислень американського уряду, в Злучених Державах є тепер 15,111 аматорських радіових стацій, які мають від уряду дозвіл висилати радіові депеші. Число їх зростає просто з кождим днем.

НЕБІЩИК ПОЗИВАЄ В СУД.

НЮАРК, Ню Джерзі, 27. падолиста. — В 1902. році місцевий стейтовий суд признав був, на домагання жени Самуеля Віндербавма, що її муж, котрий пропав 14 літ тому назад, є небіщиком. Нині до другого суду в сьому самому місті внесено позов, підписаний сим правним небіщиком, в якому він домагається уневажнення признання себе покійним та щоби йому віддати опіку над його трома дітьми, що находяться тепер у місцевім сиротинци. Його жена померла кілька місяців тому.

СМЕРТЬ В ОГНИ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Ню Йорк, 27. падолиста. — В пожарі маєтку Едварда Пейна погиб 76-літний сторож сього маєтку Ричард Вотґен. З ним погибли в огни дві собаки, які помагали йому стерегти дібр.

СУД ВИРІШУЄ СКАНДАЛИ В РОСІЙСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

НЮ ЙОРК, 27. падолиста. — Апеляційний суд нюйорського стейту розглядав нині питанне, хто має право до мітри й архиепископської влади в російській православній місії. Суперечка йшла межи епископом Плятоном а епископом Кедровським, котрого недавно прислано з Росії.

Хоча недавно суд признав був право до архиепископства Платону Рождественському та викинув Адама Филиповського, тепер висший суд признав право за Кедровським, котрого Рождественський і Филиповський представляють за висланника большевицької церкви.

НАПАДАЮТЬ НА КУЛИДЖА ЯК НА ПРОТИВНИКА ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 27. падолиста. — Загорілість у справі прогибіції дійшла до того, що навіть проти президента Кулиджа, котрий з обовязку свого уряду обовязаний виконувати прогибіційний закон, піднесено закид, що він є противник прогибіції та старається довести до її упадку. Закид сей піднесено тепер через те, що президент Кулидж заявився за зниженнем мита від збіжевого алькоголю. Тепер голова републиканської кампанії старається пояснити крок президента в сей спосіб, що президент хотів сим запобігти безправному вживанню алькоголю.

ЦІЛЕ МІСТО В ТЕМНОТІ ЧЕРЕЗ ПОЖАР.

ГАЙТСТАВН, Ню Йорк, 27. падолиста. — Коло 4. години рано вибух тут пожар у будинку Астор Шерт Ко. Пожар знищив головну лінію електричної світляної компанії, через що в місті погасли всі електричні світла. Ціле місто наслідком [illegible] в темноті.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ КОМПАРТІЇ НА УКРАЇНІ.

Українська партійна орґанізація згідно з даними по 1. жовтня нараховує 133,377 членів, а з них дійсними членами КП(б)У є тільки 72,307 людей, а всі инші є кандидатами на членів партії. По восьмій Всеукраїнській партійній конференції орґанізація зросла більше як на 100 відсотків.

ПРОЦЕС ҐРАФІВ І СЕЛЯН.

Кілька днів тому в окружнім цивільнім суді у Люблині почався дуже цікавий процес, який має на меті доказати незаконність писаного заповіту залишеного Францом ґр. Політилом. Цей ґраф в 1921 р. перед своєю смертю записав усе своє майно останньому нащадкові свого роду Політилів, селянинові з Білостока Миколі Політило. Майно мало 15 тис. морґів землі та палату з парком у Львові, при ул. Пекарскій ч. 50. Родина помершого ґрафа доказує, що селянин з Білостока не має нічого спільного з їх ґрафським родом і що заповіт був списаний ґрафом тоді, коли він уже був не при розумі. Родина ґр. Політили, ґрафи Шидловскі вяжуть зі згаданим процесом жаль, що меблі їх родини та дорогоцінности, складені у палаті Політилів у Львові, щезли у свій час таємним способом.

ЯК ЛЮДИ ЖИВУТЬ?

Таке питання мусить поставити собі кождий, хто прочитає „останню" статистику домів у Варшаві. Якщо рахувати, що в одній кімнаті повинні нормально мешкати дві особи, то для всього населення у Варшаві треба би ще 44:286 нових помешкань. Такою є статистика з... 1919 року. Її добувають нині, по 6 роках, для доказів про перелюдненя. А що за цих шість літ населення Варшави зросло ще на 100.000 людей, то питання: як люди живуть? — стає ще цікавійшим. Не диво, що бідне населення мусить тиснутись з цілою родиною в одній кімнаті, щоби богатші могли мати по дві і три кімнати на одну особу.

МІНІСТРИ МАЛИХ ДЕРЖАВ.

Два югославянські міністри посварились. Міністер шляхів Радоєвич перестав видавати без платні білети урядовцям міністерства пошти, наперекір її міністрови Суперині. На це міністер пошт перервав усі телефонічні лінії на залізницях, так, що всі залізничі стації приневолені були користуватись телеграфом. Забава в державу!

ЩЕ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ ПРИЗНАВСЯ ДО УЧАСТИ В ЗАМАХУ НА ПОЛЬСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА.

Німецький уряд повідомив польську владу, що в Німеччині арештовано Українця Кучинського, котрий підчас переслухання зізнав, що він разом з Ольшанським брав участь в замаху на життє польського президента Войцеховського вчасі його побуту у Львові.

Арештований предложив докази і заявив, що він і Ольшанський є членами ґрупи українських терористів, яка має на меті мститись на польських властях за насильства над українським населеннем.

Процес Штайґера у Львові дальше продовжується помимо зізнань Ольшанського і Кучинського, які предложив польській владі німецький уряд.

БОРОТЬБА З МИТОМ.

Львівська поліція відкрила в бюрах двох фірм „Чехополь" і „Жан Маршан" пачки дорогого чужинного біля та шовку, перевожені контрабандою. Згадані фірми від довшого часу найшли власні оригінальні способи боротьби з митом, яке було понад їх купецькі сили та кишеню їх клієнтів. Один з них, французький підданий, почував себе мабуть до патріотичного обовязку поширювати найважнійший предмет французького експорту: шовки, які, не вважаючи на французько-польський торговельний договір, продираються через кордон з таким важеньким митом.

УКРАЇНІЗАЦІЯ КУРЩИНИ.

Київська ґазета „Пролетарська Правда" з 20-ого жовтня с. р. подає в телеґрамі з Курска, що сього року в південній частині Курської ґубернії де є близько 630,000 Українців, гадають перевести на українську мову сільради, суди і школи. В 46 школах і двох педаґоґічних техніках гадають запровадити викладанне української мови. Українізується 22 читальні і 51 школи для неграмотних.

Аби тільки на „гаданню" не скінчилось.

ГАРНИЙ ПРОКУРАТОР.

Прокуратора Окружного Суду у Вильні, Гурчина, арештовано за розтрату 30.000 зол. складених у судовій касі як депозити та кавції. За ці гроші згаданий добродій вів таке широке життя, що всі вважали його багатим і ніхто не підозрівав у крадіжи.

НУЖДА ПИСЬМЕННИКІВ У СРСР.

Центральна Рада ґрафічних робітників у СРСР. зробила анкету про матеріяльний та культурний стан російських письменників. Зі справоздання цієї анкети дізнаємось кілька цікавих подробиць: Податковий уряд не має у своїх списках писменників - професіоналів, що живуть з праці пера; всі вони записані як ремісники та урядовці. Їх найкращий заробіток пером, це становище коректора, книґовода або банкового урядовця. Письменська праця є для них тільки бічним зайняттєм. Так кажуть офіціяльні цифри. Одначе в дійсности істнують письменники, які засуджені виключно на заробіток писменською працею; вони лише не хотять попасти у податкову катеґорію „вищої професії". На підставі згаданої анкети річний дохід письменника вагається між 1,000 і 2,846 зол. рублів. Пересічний місячний заробіток приблизно 133 зол. руб. За такі гроші не можна прожити ні в Москві, ні в Ленінґраді, і тому писменники хапаються ріжних инших „бічних" професій як крамарів, кравців і навіть робітників. Матеріяльні обставини приневолюють їх часто ошукувати видавців, яким продають кілька разів цей самий твір під ріжними заголовками, а навіть переклади та перерібки як власні твори. Письменники стверджують, що здебільша не мають спроможности купувати нових книжок. Тільки двох з усіх писменників, є передплатниками щоденного часопису.

СПРАВА КОРДОНІВ МІЖ УКРАЇНОЮ І ІНШИМИ РЕПУБЛИКАМИ.

Харківська ґазета „Вісти" з 11-ого жовтня с. р. подає, що до Харкова прибула керовничка секретаріятом ЦВК. СРСР. М. Черлюнчакевич, і мала конференцію із секр. ВУЦВК. Буценком про дальшу роботу щодо уреґульовання кордонів між Україною та іншими союзними републиками, а також про дальший хід робіт щодо загального районовання СРСР. Черлюнчакевич знайомилася з роботою Центральної Комісії національних меншостий при ВУЦВК. і заявила, що Союзна Рада Національностий у найблизшому часі виробить конкретний плян своєї роботи, причому в першу чергу намічено вислухати звіт ВУЦВК. у справі виділювання національних меншостий на Україні. Чергова сесія Союзного ЦВК. має відбутися у Харкові.

Німеччина затвердила договір в Локарно.

БЕРЛІН, 28. падолиста. — Німецький парлямент ухвалив нині 291 голосами проти 174 затвердити договір в Локарно та вповажнив німецький уряд поробити заходи до приступлення до Ліґи Народів.

Націоналісти, які завзято противляться затвердженню сього договору, думають вести боротьбу ще далі та відкликатися до найвисшого суду німецького державного союза на тій основі, що до затвердження такого договору треба було після закона двох третин голосів парляменту, а не звичайної більшости, якою договір затверджено.

БРІЯНОВИ ВДАЛОСЯ СКЛАСТИ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ.

ПАРИЖ, 27. падолиста. — Арістід Бріян повідомив президента французької републики, що йому остаточно вдалося скласти новий кабінет міністрів.

Самий Бріян буде займати в сьому кабінеті кромі премієрства ще теку міністра заграничних справ. Міністром війни став Пенлеве, міністром судівництва Шотам, фльоти Леґіс, публичних праць Де Монзі, торговлі Шомет, праці Дірафур, кольоній Перієр, а міністром фінансів Люшер.

Велике здивовання викликало іменовання сього послідного, бо Люшер, хоча дуже богатий фабрикант, мав стояти дуже близько до соціялістів. Уряд повідомив рівночасно, що він установив великий дорадчий комітет, який буде помагати урядови своїми радами, головно в фінансових справах.

ФАШИСТИ ПОКІНЧИЛИ З МІСЦЕВОЮ САМОУПРАВОЮ.

РИМ, 27. падолиста. — Нині ввійшов у життя розпорядок фашистського уряду про знесення місцевої самоуправи. На основі сього розпорядку усунено нині коло півосьма тисячі бурмістрів по всій Італії, а їх місця заняли урядники, встановлені центральним міністерством.

ВАЖНИЙ РАДІОВИЙ ВИНАХІД.

ЛОНДОН, 27. падолиста. — С. Ф. Елвелови, анґлійському винаходчикови, вдалося винайти злуку межи радіом а рухомими образами.

Новий винахід переносить про помочи филь, пересиланих без дроту, не лишень голос, але й образки. На зборах Радіового Товариства, на якому винаходчик представив свій винахід, на стіні появилися рухаючіся образки курий, свиний, худоби, які видавали природні голоси, які припадали саме на час відповідних рухів, які звірята роблять видаючи голоси. Показували теж образок музики і танцю, які теж робили дуже природне враження.

ПОЛЬСЬКІ КЛОПОТИ З ЛЬВІВСЬКИМ АТЕНТАТОМ.

БЕРЛІН, 27. падолиста. — Український студент Ольшанський знову зявився в берлінській поліції та повторив свої попередні зізнання, що се він плянував і виконував замах у Львові дня 5. вересня 1924. року на польського президента підчас його приїзду на українські землі, а не жидівський студент Штайґер, котрого польський суд у Львові судить як винуватця.

Ольшанський зявився був у берлінській поліції зі своєю заявою ще в місяци вересни, коли починався процес Штайґера у Львові та заявив слово в слово свою вину, подаючи за причину замаху бажанне запротестувати проти польської окупації українських земель. Говорив він тоді, що йому вдалося втекти з Польщі при допомозі визначних Поляків. Признається він тепер до вини тому, щоби польський суд не покарав невинуватого чоловіка. Німецька поліція тоді не дуже то вірила Ольшанському; догадувалася, що може він на те признається до такого політичного злочину, щоби в сей спосіб добути собі право азилю (захорони) в Німеччині та запобігти видаленню з німецької держави. Мимо сього пруська поліція віднеслася була через німецьке міністерство заграничних справ до польського уряду та предложила йому зізнання Ольшанського. Польський суд однак тоді відмовився звернути на них увагу, беручи се самопризнанне теж за викликане бажанием мати в Німеччині право політичного азилю.

Коли тепер Ольшанський зявився в пруській поліції в друге, поліція вже має більше віри в його слова, бо Ольшанський оповідав про самий замах з такими подробицями, що й поліція вірить, що Ольшанський що найменче мусів бути свідком, як не головною особою події. Пруське міністерство внутрішних справ віднеслося до польського уряду знова зі сими зізнаннями, домагаючися від польського суду, щоби він узяв їх під розвагу.

МОСКОВСЬКЕ ДИКАРСТВО НЕ ПЕРЕЖИВАЄТЬСЯ.

МОСКВА, 27. падолиста. — У Москві має сими днями почати́ся сензаційний процес, який роскриває просто середновічну темноту московських селян.

Ходить тут о селян не з далекої дикої околиці, але о селян села Пушкіни, що лежить всего двайцять миль від Москви. Село відчувало все вплив міста, бо до нього зїзджається кождого літа тисячі літників з Москви. В сьому то селі минулого літа один пастух побачив, як двох циґанів украло з поля пару коний та втікло з ними в ліс. Пастух повідомив селян, а сі сейчас скликали людий з пять довколичних сіл на наґінку. Ліс обступили з усіх боків. Почали шукати лісом, зовсім як колись гнали дичину підчас дідичівських полювань. Найшли наконець одного циґана, скуленого під корчем, відтак другого. Обох побили наперед до безпамяти, відтак витягли на поле, наложили величезне огнище над ними й спалили. В спаленню брали участь і вели провід начальники місцевого совєту селян. Доперва по кількамісячних довгих тяганинах [illegible] суд про справу та поставив провідників на суд.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

САМОГУБСТВО ПОЛЬЩІ

Стаття англійського публициста Роберта Дела, котру Свобода перебрала з американського місячника Форум кілька днів тому, мусить звернути на себе увагу кождого Українця. Отсе чужий чоловік, добре обзнакомлений з европейською політикою, дивиться на становище польської держави якраз так, як на неї звикли дивитися свідомі Українці. Безстороння людина, далеко до українського народа або взагалі до котрогонебудь другого народа, гнетеного Польщею, приходить на основі своїх спостережень до таких самих висновків, до яких дійшли поневолені народи Польщі від самого початку польської окупації. Голос сей важніший ще тим, що на безсторонний розгляд польської політики здобувся чоловік, котрий через цілу війну вів пропаганду за відбудованнем Польщі, котрого за польську пропаганду свого часу вигнано з Франції.

Коли такий чоловік розглядає польську державну політику як самовбийчу, то його слова мусять мати велику вагу правди за собою. Очевидно, для Поляків вони ніякого практичного значіння мати не можуть. Коли яка польська ґазета навіть зверне увагу на неї, то певно хиба лишень на те, щоби вилаяти автора яко німецького або протиалінтського аґента, як жидівського платного аґента, або й московським провокатором, хоча автор не має нічого спільного ні з Українцями, ні з Німцями, ні з Москалями, ні з Жидами. Вилають його і забудуть, як забуває всякий арґумент проти себе божевільна людина, що має якусь божевільну думку.

Та автор щодо сього здається і самий не помиляється. Він не дурить себе, що Поляки дадуть себе переконати його статтею та навернуться зі своєї дотеперішної політики. Про се свідчить уже хочби заголовок статті. Видно, автор на основі своїх спостережень прийшов до переконання, що Поляки залюблені так сильно в своїй колишній величині, що для відбудовання колишньої слави вони готові завалити відбудовану польську державу. Певна річ, що до самовбийства польської держави за мало самої божевільної польської політики. На се треба також завзятої орґанізаційної праці зі сторони поневолених народів Польщі, головно Українців.

ЩЕ ОДИН ФРАНЦУСЬКИЙ КАБІНЕТ

Ще один французький кабінет упав перед напором замотаного питання французьких державних фінансів. Для Франції се сумна справа не в тому, що кабінет упав, але в тому, що се вже не перший упадок кабінету через сю справу, і не послідний. Клопіт Франції в тому, що так як справа стоїть тепер, справа зовсім безвиглядна. Хтоби не прийшов до правління тепер, чи Бріян чи Еріо, чи ще хтось инчий, він питання французького скарбу не розвяже.

Новий кабінет, хтоби його не сотворив, теж упаде, і впаде з тої самої причини, з якої падали попередні кабінети. Остаточно буде треба розвязати французький парлямент, щоби може з виборів вийшла якась сильна партія, та є се при французькій партійній системі не можливе. Значить, не розвяже питання ні новий кабінет, ні новий парлямент.

Розвязати се зможе хиба той, хто буде мати відвагу сказати Франції, що вона не має сили бути диктатором Европі, що вона мусить обмежити свої видатки на армію, мусить обмежити свої заграничні авантури та взятися до мирної праці та до мирного виплачування своїх воєнних довгів. Покищо в Франції нема такого чоловіка, як нема в Польщі людини, відважної настільки, щоби сказати, що польська політика супроти захоплених народів се самогубство Польщі. Як її союзниця на сході, так і Франція зісуваеться поспішно в пропасть, і сього розмаху відай вже ніхто задержати не зможе.

Надія Франції вся спочиває на банкирів. Скільки саме довіря мають американські банкирі до Франції, вийшло на яву підчас недавних переговорів в справі сплати французьких воєнних довгів, а ще краще в кілька тижнів пізніще підчас переговорів в справі сплати італійських довгів. Тоді як Франція не добилася згоди, Італія завдяки тільки своїй уступчивости дістала легенькі умови, а кромі сього позичку на сто міліонів долярів, себто 20 разів більше, як виносить перша її рата американському урядови. Коли зрівняти сей вислід італійської делегації з невдачою французької, то французька невдача набере ще більшого розміру. Вона певно й має вплив на теперішну фінансову сварню в Франції. Та вона Французів лише розгорячує, а на розум не наводить. Франція се ще один народ, залюблений в своїй славі на стільки, що для задержання становища, яке колись вони заняли, завдяки історичним припадкам, вони життє держави скорше положать, як сеї слави зречуться.

ПО ҐРАБСКІМ, СКШИНЬСКІ, АБО З ДОЩУ ПІД РИНВУ

Україножерський польський премієр Ґрабскі, фінансовий диктатор Польщі, творець „сталого" польського золотого уступив. Подібно до Кайя в Франції був фінансовим чудотворцем в Польщі і подібно до тамтого пішов в дубину. Тільки з тою ріжницею, що наніс Польщі десять разів більше лиха чим Кайо Франції.

Вже 23. жовтня поставлено в польськім соймі внесення, щоби покликати до життя контрольну комісію, яка малаби перевірити ціле діловодство премієра як міністра фінансів. Ґрабскі кидався на всі боки, вдавав ображеного та страшив сойм, що витягне консеквенції, якщоби голосовання мало відбутися. Відгрожувався, що уступить. Але голосовання над тим внесенням таки відбулося, а Ґрабскі замовчав та оставав далі. Оставав мимо того, що внесення перепало тільки більшостю 29 голосів на 107 неприсутних. Кождий інший державний муж вважавби таке голосовання за вотум недовіря для себе та уступивби, але Ґрабскі засмакував влади і не хотів випустити її з рук, аж доки її йому не видерли.

В уряді Ґрабского як премієра і міністра фінансів засідав ще його брат, Станислав Ґрабскі, що був міністром освіти. Томуто уряд називають урядом Ґрабских. Оба вони як заїлі всеполяки далися на добре в знаки українському населенню на західно-українських землях. Пляновий похід на знищення нашого шкільництва та нашої культури завдячуємо одному Ґрабскому як міністрови освіти, а цілковиту економічну руїну та занепад нашого селянства другому як міністрови фінансів.

Вже давнійше через переміну автрійських корон на польські марки обграбив Ґрабскі наших селян (які переховували австрійські корони) на грубі міліони. Потім ще більше їх знищив через примусове стягання данини, великих податкових кар та самих податків, а далі через обезцінення сільських продуктів, як наслідків його господарки.

Ґрабскі уфундував вправді Банк Польскі, але нема в нім банкнотів, створив злотого, але не має золота, хотів піднести краєвий промисл, а довів до повного занепаду. Найбільші фабрики в Лодзі переносять свою діяльність на румунську землю, а навіть чеську, прямо втікають з Польщі. Ґрабскі запер рівнож границі на ввіз і наложив величезні цла. Наслідком того повстала в Польщі величезна дорожнеча на мануфактуру та інші товари, які край мігби продукувати, але завдяки податковим обтяженням Ґрабского не продукує. Поляки скидають тепер вину на сойм, який не мав ніколи ясної господарської програми і через те край попав в таку халепу. Закид не стійний остільки, що сойм польський не мав взагалі в ніяких справах ясної програми тому й не міг мати і в господарських. Сойм польський х о р у в а в на меґальоманію як і ціла польська суспільність. Всі вони жили під тим враженням, що Польща це світове „моцарство" і відповідно до цего жили на давний шляхоцький спосіб: заставсен, а поставсен. В послідних часах переговорювали з світовими банкирами в справі застави монополів, але й та справа йшла тяжко, бо всі банкири не мають до Польщі довіря. А до того доходять відомости, що в Польщі заноситься на замах стану, якого має доконати Пілсудскі. Ситуація непевна, а в таких часах грошей не жичать.

Ґрабскі уступив, а на його місце прийшов Скшиньскі як премієр і міністер справ заграничних. Той самий, що був в Америці, що товчеся по цілім світі і ратує великодержавну польську ідею. Заходить питання чи вдасться йому вратувати ситуацію і вийти з кризи. На нашу думку ні. Він може дещо полатати, але загального становища не поправить, бо корінь лиха лежить глибше. Фінансова санація Польщі мусить зачатися деінде, бо причиною безголовя і господарської скрути є в першій мірі польський імперіялізм. Військо, поліція, жандармерія та піддержування розкладової пропаґанди на кресах пожирає три четвертих польського буджету. Без обмеження буджету в тім напрямі неможливе ніяке фінансове уздоровлення Польщі. Обмеження тих видатків може знова наступити доперва по зміні політики супроти т. зв. національних меншостий, себто в першій мірі супроти нас Українців. На радикальну зміну Польща одначе не піде, бо через ніч не набере розуму, коли його століттями не мала, а малі уступки не змінять ситуації. Польща буде далі животіти, а попавши в хронічну крізу, з неї вже не вийде. Не поможе її ні ґр. Скшиньскі, ні польський хлоп Вітос. Жаден з них нездібний до тої операції, якої Польща потребує. Зопеpує її або внутрішна польська революція, яка при такій господарці і політиці легко може спалахнути, або сусіди. Доперва як відпадуть від Польщі непольські землі буде можна зорентуватися щодо життєздатности властивої Польщі.

ПОДЯКИ

Перт Амбой, Н. Дж.

Отсим складаю щиру подяку Українському Народному Союзови від себе і від своєї фамілії за запомогу, котру мені виплатили з фонду запомогового а яка мені дуже придалася в моїм критичнім положенню. Я вже хорую на ревматизм пять місяців і ще не знаю, коли буду могти до праці повернути. Але надії не трачу, коли Бог допоможе мені виздоровитись, я буду старатись і буду працювати на добро свого товариства Запорожської Січи, від. 155 У. Н. С., таксамо на добро У. Н. Союза, в котрім я вже стою від 14 літ. Отож ще раз дякую головному урядови У. Н. Союза, що моєї просьби не відкинули, а виплатили мені з бідного фонду таку гарну запомогу.

Тимсамим здоровлю від себе і від своєї фамілії головний уряд У. Н. Союза і желаю щастя і розвитку нашій славній орґанізації.

Дмитро Федчишин,
член Тов. Зап. Січ, від. 155 У. Н. С.

Картерет, Н. Дж.

Отсим складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза і всім членам У. Н. Союза за уділенне мені запомоги з фонду убогих в сумі $75.00. Честь У. Н. Союзови за се, що не забуває за мене і за мою родину. Як кождого року, від часу моєї хороти так і сього року ніхто мені не дає помочі тільки один У. Н. Союз мов рідний батько, що в тяжкім смутку потішить і поратує.

Сему батькови У. Н. Союзови я желаю, щоб він з кождим днем зростав в сотки тисяч членів, а за сей дар іще раз сердечно дякую як головному урядови так і місцевому, котрий старається і помагає мені, як тільки може.

Дмитро Музика,
член від. 209 У. Н. Союза.

Скрентон, Па.

Складаю щиру подяку головному урядови за скоре виплачення мені запомоги з фонду бідних в сумі 50.00. Ся допомога має велику вартість в лиху годину.

Григорій Запоточний,
член 280 від. У. Н. Союза

ІЗ СОЮЗА УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

I.

Дня 20. с. м. в салі Народнього Дому при 217 Іст 6-ій улиці в Ню Йорку, відбулися збори Союза Українок в Америці. На порядку нарад було: Принятте статута Союза Українок в Америці, побільшенне числа членів головного виділу, справа балю і т. і.

З приводу сього, що всі делеґатки від товариств, які належать до Союза Українок, не явились на зборах, годі було побільшити число членів виділу. Вибрано лише паню Дембіцьку рекордовою секретаркою. Принято статут і назначено день балю на 24. січня, 1926, який відбудеться в Нюарку, Н. Дж.

Після параґрафу 7. статута Союза Українок в Америці членами можуть бути не тільки товариства і сестрицтва але і також окремі громадянки можуть самі належати безпосередно до Союза Українок. Тому Українки з цілих Злучених Держав можуть приступати в члени Союза Українок.

Позволимо собі звернути увагу Українок в Америці, які не належать до жадної орґанізації, що Союз Українок се орґанізація **безпартійна і чисто народня,** і дає нагоду кождій Українці працювати для уліпшення долі українського народу так тут в Америці як і в старому краю. Чи ще дальше будемо вимовлятися браком часу і партійними ріжницями? Пора-б уже глянути правді в очі.

При сій нагоді хочемо піднести, що товариство ім. Ольги Бесарабової в Нюарку, Н. Дж., є одним із взірцевих наших членів. Помимо того, що шановні делеґатки мають цілу годину їзди до Ню Йорку, вони є все одні з перших так на зборах як і в праці і щиро інтересуються та причиняються до розвитку орґанізації. Колиб другі товариства відносились до громадської справи так як тов. ім. О. Бесарабової в Нюарку, то нема сумніву, що Союз Українок в Америці розвинувся би на могутню українську жіночу орґанізацію в Америці.

Збори Союза Українок будуть відбуватись кождої четвертої пятниці в місяці в салі ч. 3. в Народньому Домі при 217 Іст 6-ій улиці в Ню Йорку. Просимо шановних делеґаток являтись точно на зборах, або висилати заступниць. Занедбанне сього обовязку спиняє працю.

Вступайте громадно в члени Союза Українок в Америці.

ЗА ВИДІЛ СОЮЗА УКРАЇНОК:

Юлія Яремова, голова;
О. Лотоцька, секретарка.

P. S. За інформаціями у справі Союза Українок просимо звертатись до секретарки О. Лотоцької, **Van Wagenen Ave., Jersey City, N. J.**

Хто бажав би замовити собі часопись „Жіноча Доля", незвичайно цікавий місячник, який виходить в Коломиї, просимо вислати $2.00 на висше згадану адресу. Ся часопись повинна бути в хаті кождої свідомої Українки.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 відбуде свої річні збори в середу, дня 2-го грудня с. р. в Січовім льокали, 77 St. Mark's Pl. Тому, що є важні справи до полагодження, як також буде вибір нового уряду на рік 1926 — проситься всіх членів явитися на зборах. М. Близвак, секретар.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1926 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано календарі на адресу пп. секретарів для слідуючих відділів:

Від. 6, 11, 30, 32, 40, 41, 45 (2 п.), 46, 50, 51, 52, 53, 63 (2 п.), 72, 74, 82, 85, 86, 87, 91 (2 п.), 95, 115, 125, 134, 166, 180, 189, 190, 202, 205, 226, 250, 260, 265, 290, 291, 297, 306, 307, 311, 315, 322, 327, 331, 344, 346, 380, 401, 402.

Повнеше вимінені посилки зістали вислані почтою дня 27. падолиста.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висилання календарів, нехай повідомить Адмін. „Свободи".

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ

День 8. грудня — день „Просвіти" недалекий. Недалекий вже час, щоби день народин „Просвіти" — 57 роковин стрінути гідно й величаво.

І по давньому звичаю і з нашого обовязку, котрий накладає на нас історична відповідальність, також і сього року звертаємося до всіх з пригадкою і закликом.

Але перший раз, доперва цього року, звертаємося безпосередно до наших земляків в Америці.

Робимо се під дуже важну хвилю, бо просто катастрофального зубожіння. Наші сподівання казали розвинути живу орґанізаційну діяльність, помножити видання і поробити конечні вклади у віднову дому. Ми сподівалися... і розвинули крила до вищого лету. А ту перед нами зловіща хмара. І коли положення народу є дуже важке, то далеко тяжче є положення „Просвіти".

І саме тому кличемо до Вас, Громадо. Бо знаємо, що Ви розумієте вагу „Просвіти", дорожите нею і розумієте її положення. Віримо, що від уст собі відіймете, а на свою „Просвіту" дасьте.

Нехай слово „Просвіта" голосно відізветься у Ваших серцях! Нехай воно веде Вас великою громадою на „Свято Просвіти". Нехай воно нагадує Вам святий обовязок не поскупитися лептою на „Дар Просвіти"!

Святкуйте величаво своє культурне всенародне свято!

Уладжуйте живо та енерґійно збірки дару!

Не минайте нікого ні в селі, ні в місті, не минайте фарм розлогих ні пропасних глибин копалень, не минайте ні мущин, ні жінок, ні дітей малих, щоб на наш поклик щиро не відізвалися!

Що зробите, зробите для себе і для нас, для своїх та наших дітей, для будучих поколінь, для нашої спільної кращою долі.

Байдужим до освіти не сміє бути ніхто, навіть неграмотний. Инакше думати може хиба ворог або короткозорий самолюб.

Таких у нас бути не сміє.

Минулий рік приніс в дарі „Просвіті" з краю, коли в ньому люди з голоду пухли, поверх 5000 долярів, наші Земляки в Америці жертвували 646 долярів.

Сьогодня, перший раз звертаємося до української Громади в Америці безпосередно зі закликом та зазивом. Звертаємося в річницю народнього зриву та кличемо до боротьби з темнотою та неволею духа!

У Львові, дня 1. листопада, 1925.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:

Михайло Галущинський, голова;
Василь Мудрий, секретар;

ІНСТРУКЦІЯ ДО ВІДОЗВИ.

1. Звичаєм старокраєвим „Свято Просвіти" має подвійний характер: моральний і матеріяльний.
2. Морально-духове значіння Свята полягає у поширенні ваги й завдань Т-ва „Просвіта" шляхом: а) концертів, б) аматорських вистав, в) спеціяльних мітинґів. У кождому випадку мусить бути реферат про Т-во „Просвіта", його історію і сучасний стан.
3. Матеріяльний бік Свята полягає у збірці **Почесного Дару для „Просвіти"**.
4. Задля переведення Свята й збірки Дару орґанізуються осібні Комітети. Вони можуть обеднувати істнуючі в даній місцевости товариства. Але може бути й так, що поодинокі товариства покличуть до життя окремі Комітети і через своїх членів переведуть Свято і збірку.
5. Зібраний дар пересилають Комітети в цілости до Головного Т-ва „Просвіти" у Львові.

УКРАЇНЕЦЬ.

Смілий у мріях, у вірі безглядний,
В дійсности наче дитина безрадний.
Ані порадитись, ні побалакать,
Знав він лиш гнуться та жебрать та плакать.

І. Франко.

ПОКЛІН І СЛАВА ВАМ...

Поклін і слава вам, герої невідомі,
Чи впали ви від радісних напруг,
Чи з болем на устах, у передсмертній втомі,
Коли лише царив над тілом гордий дух!

Ви всі, яких пірвав змагань нестримний подув,
Живете далі в рідній, прадідній землі,
Могили ваші кличуть гимном про свободу,
Немов листки, які борвій зірвав з гилі!

Брати! ви рвали невільницькі пута
На те, щоб ними повязати нас
З землею-матірю — як може тільки люта
Крівава смерть єднати всіх нараз...

Від всіх, що прагнуть волі у смертельній втомі
І тих, що йдуть до неї в дні палких напруг
Поклін і слава вам, герої невідомі,
За те, що в тілі вашім жив безсмертний дух!

Переклав **Мик. Рудницький.**

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська школа.

Дня 21-го падолиста закінчено формування орґанізації „Нюйорської Української Школи". Українська національна школа в Ню Йорку ще в початку минулого року була відокремлена від парохії і перебрана до заряду національних орґанізацій, що головне купчилось біля „Українського Народного Дому".

Нарешті був вироблений статут цілком окремої нової шкільної орґанізації, що складається з членів поодиноких громадян та товариств. Поодинокі члени платять річний внесок по 1 дол., а товариства по 5 долярів і за те мають посилати до Шкільної Ради по одному члену, а крім того товариства платять на школу 5% своїх чистих річних прибутків і за те мають ще досилати до Ради відповідну кількість своїх членів.

Уже 21 падолиста в члени школи вписалися майже всі національні товариства міста Ню Йорку і в сей день були переведені вибори шкільної Управи уже згідно вимогам статута школи. Отже 21 падолиста 1925 року треба вважати фактичний і правний початок нової, так важливої тут в Америці, орґанізації.

Можна лише побажати, щоби Українська Школа в Ню Йорку безупинно розвивалась і ширилась. Найтяжче зроблено. Початок завжди важкий, богатий ріжними несподіванками, але у нас він уже пройдений.

Віриться, що всі члени школи зрозуміють свої моральні обовязки, які вони взяли на себе, вступаючи в члени школи і виконають їх гідним чином.

І тепер ніхто не має морального права відрікатися від активної допомоги школі, **бо це є одинока в Ню Йорку орґанізація,** після парохії, **до якої пристали майже всі національні товариства** м. Ню Йорку за виключенням лише крайних.

Ніхто тепер не може говорити, що школа національна в Ню Йорку, то є школа тої чи иншої ґрупи, то є школа тої чи иншої орґанізації, то є, нарешті школа, якоїсь окремої особи, як то, на жаль, доводилося часто чути.

Тепер школа є всіх нас разом і є кожного з нас зокрема, а тому до праці, до активної праці.

Громадянство українське міста Ню Йорку повинно доказати, що воно не тільки здібне до безконечних балачок та постійних сварок, але й до активної національної праці.

Уряд школи, обраний 21 падолиста такий: Голова — І. Гузар; рекордовий секретар — Степан Дембіцький; фінансовий секретар — проф. А. Микитяк, учитель-завідатель українських шкіл в Ню Йорку; касієр — др. В. Борак; член Управи — І. Добрянський.

Щасть Боже в добрий путь!

І. Б.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню в Івачеві Долішнім, повіт Тернопіль.

Тутешні односельчани Івачева Долішнього одержали отсе письмо:

Виділ читальні „Просвіти" в Івачеві Долішнім, висловлює цею дорогою щиру подяку всім тим заокеанським Землякам, які на наш зазив поспішили зі щирим датком для будови дому читальні Просвіти в нашому селі і тим вельми причинилися в тяжкому для нас часі до довершення цього діла Зосібна і передусім дякуємо Вп. Іванови Редчукови, який занявся збіркою на сю ціль і сам дав гідний приклад своїм щедрим даром, а також Вп. Іллі Богатюкови і Йосифови Ґуралеви, які помагали йому в тім. Щиро дякуємо теж прочим землякам-жертводавцям, яких виказ містимо низше:

Виказ жертводавців на будову дому чит. „Просвіти" в Івачеві Долішнім, тернопільського повіту:

Іван Редчук $50; по $25: Ілія Богатюк, Йосиф Ґураль, Павло Пелих; по $20: Йосиф Горбатюк; по $10: Іван Богомолець, Семко Горбатюк, Стефан Бриґідир, Трохим Диржирука, Миколай Кравчук, Анна Мачуля, Іван Мачуля, Василь Фискун; по $5: Миколай Бица, Станислав Крисько, Павло Боднар, Данило Ґураль, Віліям Енґельман, Олекса Комар; по $2: Янкевич Стефан; по $1.50: Роман Телевяк; по $1: Гриць Камінський, Прокіп Аґрест, Антін Загоруйко, Гриць Буткевич, Василь Лебідь, Луць Солтис, Яким Ковалишин, Семко Бріґидир, Йосиф Редчук, Павло Ґураль, Василь Сівник, Бородайко, Теодор Гнат, Стефан Танаско, Гавриїл Осімчук, Андрій Копач, Крачук, Юрко Модний, Іван Тураш, Юрко Рудзяк, Палиґа, Демко Олійник, Миколай Бродин, Андрій Андрусишин, Стефан Ґонта, Миколай Польщук, Платон Стесюк, Корпан, Петро Шмир, Сеник; по 50 ц.: Олекса Олійник, Антін Ковальський, Гринько Сеник, Дмитро Мазур, Матейко Алексей, А. Коцюбко, Стефан Диркач, Михайло Яремчук, Дмитро Сеник, Дмитро Маланчин, В. Вінтоняк, Григорій Бербец, Микита Корчій, Миколай Голубович, Франко Дзюбатий, Казік Мудриньовський; по 25 ц.: Миколай Семчишин, Василь Шульга, Іван Калиник, Сиротюк, Кобзістий, Кирило Мартинюк, Павло Руфик, Михайло Панахида, Грицишин, Олекса Головчак, Юліян Никавчук, Стефан Кметь, Петро Якимів, В. Антошків, Савула, Андрій Чухрій, Ксеня Боса, Павло Сеник, Онуфрій Курчин.

Разом збірки було $301.25 ц. З того взято на посилку грошей $1.25 ц.

Разом вислано $300.

Пересилка грошей коштує $10.50 ц. Решта доложили по $6.25: Іван Редчук; по $1: Йосиф Ґураль, Семко Горбатюк, Данило Ґураль.

ГАДСОН, Н. Й.

Поміч односельчанам.

Подаю імена осіб, котрі дали жертви на дім парохіяльний в селі Староміщина:

По $5.00: Стефан Когут, Стефан Кухарскі, Іван Гайдук, Іван Токарчук; по $2.00: Максим Хівзун, Іван Приступа, Олекса Люблянецкі, Вулька Гусак, Михаїл Кураш; по $1.00: Павло Мікса, Петро Гурин, Тимко Літус, Ілія Лисогір, Федь Захарчук, Славко Ткач, Володимир Дробніцкі, Петро Гапа; по 50 ц.: Семко Плішак, Гринько Вонисько.

Іван Гайдук.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднаня в місяцю жовтни, 1925).

1) **Міннеаполіс, Мінн.** Збірка на голодних в церкві св. Константина ... 32.00

2) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Народний податок Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. ... 15.00
(Переслав Василь Гіль, зложили: по 75 ц.: Іван Жарський, Тенюх Антін, по 50 ц.: Гук Семко, Баран Михайло, Микитка Василь, Лютий Андрій, Дячик Григ., Салюк Михайло, Дума Левко, Дорот Дацько, Василюк Ізидор, Гоїк Василь, Ґріца Стефан, Мазур Андрій, Маланяк Василь; по 25 ц.: Яцків Олекса, Гіль Василь, Бобовник Іван, Рубінович Андрій, Гук Юрко, Гуменюк Григорій, Ленчук Семко, Кулич Левко, Турчинський Михайло, Осьміловський Яків, Жарський Йосиф, Пігура Микола, Онуфрій Колісник, Світніцький Петро, Панас Левко, Заяць Микола, Шемлій Григорій, Салюк Йосиф, Бусько Андрій, Стегніцький Максим, Войчишин Стефан, Кот Стефан, Миць Іван, Ярош Антін, Корнило Андрій, Магура Петро, Грабар Павло, Сайчук Семко).

3) **Вест Пулман, Ілл.** Збірка на голодних на забаві в М. Симчишин ... 14.00

4) **Ню Йорк, Н. Й.** Січ ім. Б. Хмельницького, збірка на голодних ... 45.00

5) **Ню Йорк, Н. Й.** Бр. св. Андрія Первозв., від. 66. У. Н. С., нар. податок ... 2.00
(Зложили по 50 ц.: П. Затик, Н. Данилик; по 25 ц.: Т. Биндас, Н. Фединяк, В. Босий і К. Верескля).

6) **Пеорія, Ілл.** Тов. Укр. Робітників, нар. податок ... 3.50
(Зложили по 50 ц.: В. Біґун, А. Біґун, П. Пайончковська, Л. Пайончковський, А. Куц, М. Нагач і Р. Онищук).

7) **Шікаґо, Ілл.** Бр. св. О. Николая, від. 183 У. Н. С. на голодних перемиського повіта ... 50.00

8) **Міннеаполіс, Мінн.** Нар. под. від У. Н. Комітету ... 15.75

9) **Гемтремк, Міш.** Від Місцевого Обєднання ... 125.00
(Тов. ім. М. Шашкевича $50 на Рідну Школу, Бр. св. Михаїла $25 на голодних, а Комітет Обєднання $50 як нар. под. призначений по $25 на Р. Ш. і голодних).

10) **Гартордф, Конн.** Збірка на голодуючих при святочній вечері 26.45

11) **Лос Веґас, Невада.** А. Велней по $1 на інвалідів і боєвий фонд ... 2.00

12) **Нюарк, Н. Дж.** На голодуючих: Гнат Лисик $5, Іван Павлина $2, разом ... 7.00

13) **Филаделфія, Па.** На читальню „Просвіти" в Мединичах, зібрала Марія Жовнір ... 87.20

14) **Йонкерс, Н. Й.** Бр. св. Андрія, від. 12 У. Н. С., нар. под. ... 5.25

15) **Трентон, Н. Дж.** Катерина Паславська на голодуючих ... 1.00

16) **Мікізракс, Па.** Іван Кіналь $5 на голодних а $2 на віднову дому „Просвіти" ... 7.00

17) **Борисайд, Шікаґо, Ілл.** З віча Спільного Комітету для оборони і допомоги рідному краєви, на голодуючих ... 80.00

18) **Україна, Н. Дак.** На голодуючих зложили укр. катол. громади: в Україні, Н. Дак. $34.30, в Горгем. Н. Дак. $21.84, разом ... 56.14

19) **Централія, Па.** Тов. „Січ" на найконечнійші краєві потреби ... 50.00

20) **Бруклин, Н. Й.** Збірка на гостині в Василя Тижника на голодуючих ... 18.50
(Зложили по $5: Василь Тижник, Стефан Тижник, Данило Бурдиґа, по $1: Ева Бручковська, Марія Рудніцька, Марія Федун, а 50 ц. Катерина Петрович).

21) **Нюарк, Н. Дж.** Петро Сороколіт на голодуючих ... 1.00

22) **Коннертон, Па.** Збірка на гоголодуючих на хрестинах в Гр. Захарюка ... 8.25

23) **Бріджпорт, Конн.** Збірка від Укр. Громади на ріжні цілі, переслав М. Галькевич ... 28.00

24) **Дітройт, Міш.** Збірка на весілю в Н. і В. Дідик, на інвалідів 20.00

25) **Ню Брітен, Конн.** З 10-літнього ювилею Тов. „Січ", на поміч голодуючим ... 100.00

26) **Вотербури, Конн.** Юлія Демянович на голодних ... 3.00

27) **Янґставн, О.** На допомогу делеґації і на часопис ... 7.00
(Зложили: о. В. Довгович, Антін Когут і Ілярий Крушельницький по $2, а Степан Пельц $1; зібрав А. Когут).

28) **Вест Пулман, Ілл.** Нар. под. від 9-ої сотні ім. Івана Мазепи ... 6.25

29) **Трентон, Н. Дж.** Іван Бородайкевич на інвалідів ... 1.00

30) **Ст. Луї, Мо.** Дохід з балю 179. відділу У. Н. Союза. На ріжні краєві цілі ... 181.00

31) **Мек Аду, Па.** Збірка на край, переслав о. мітрат Й. Жук ... 28.90

32) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. нар. под. ... 17.00

33) **Феладелфія, Па.** Збірка на інвалідів на весілю в Івана Зубика ... 8.00
(Переслав М. Коцюк, зложили: Іван Зубик мол. $2, по $1: Т. Зілинський, М. Протасевич, Т. Парасюк, Гр. Гонта, С. Будинський і О. Співак).

Разом зібрано в місяцю жовтни $1065.71.

В ПОГОНІ ЗА МІЛІОНАМИ.

(З німецької повісти Е. Ґ. Зеліґера переробив В. К.).

(Продовження) (5)

Перший офіцер свиснув. Кількох моряків зі сторожі з третім і четвертим офіцером і Міхелем Мором розійшлися в ріжні боки і перешукували маґазини. Покликано теж до шукання частину машинової обслуги і стюардів. Цілий корабель кишів як муравельник.

Але Міхель Мор шукав свого доброго приятеля Петера Фоса не тому, щоб видати його поліції, тільки щоб його ще краще сховати. Він посилав своїх людей туди, де вони не могли йому влізти в дорогу. Полісмени лазили по складах вугілля. Нараз відізвалася тричі парова свиставка.

На покладі з'явився поліцейний офіцер.

„Корабель не сміє відплисти швидше, поки не буде найдений злочинець!" сказав він до капітана.

„Гаразд!" відповів капітан холоднокровно. „Кожна мінута коштує сто долярів. Нам лишилося ще тільки кинути линви".

В тій хвилині Міхель Мор найшов злочинця у споднім маґазині, як він спав на двох мішках з вовною. Він побачив за першим поглядом, що це не був Петер Фос.

„Маю його!" ревів він і держав його міцно.

Зловлений бив навколо себе як божевільний, опирався сильно і боксував мов скажений. Але й кулаки Міхеля Мора були як з заліза. Полісмени прискочили на його крик і по довшім бориканню перемогли нарешті несамовитого. Його звязали і завязали йому рота. Шістьох полісменів вхопило його, підняло вгору і в тій хвилині, як „Пенсильвенія" відбивала від берега, побігли з ним на малий поліцейський пароход.

Міхель Мор дивився за ними і сміявся в душі. Петер Фос лишився на покладі.

Молодчина! подумав Мор. Сховався так, що і я його не найшов!

„Сем! Сем!" закричав нараз голос з найнижчого ряду віконець.

Це був Франк Мурель, який з переляком здавалося побачив, як відводили його доброго приятеля і співробітника.

„Сем?" спитав його сусід, що виглядав з сусідного віконця. „Він не називається Сем. Це Петер Фос із Сен Люіс, що вкрав міліони".

Франкові Мурелеві впав великий камінь із серця і він гукнув на стюарда, щоб принесено йому до кабіни його великий куфер. Потім він випив склянку коняку. В той час „Пенсильвенія", тягнена двома тягаровими пароходами, в'їздила в Гудсон.

Петер Фос не завважав нічого з того і спав у своїм куфрі як бабак.

4.

Дод і Полі зупинилися в готелі Метрополь. Полі відпочала після скаженої автомобілевої подорожі і того самого ранку, як корабель „Пенсильвенія" повертав у Гудсон, прохожалася по Бродвею. Перше, що впало їй в очі, був жовтий плякат з фотоґрафією її чоловіка. Вона закамяніла. Отже так Дод додержував свого слова!

Обурена до краю, вона вернулась в готель, щоб зажадати від нього вияснення.

Але Дода не було. Зараз після того, як вона вийшла без його відома з готелю, до нього потелефонували з поліції.

„Петер Фос зловлений. Він є тут. Відпирається того, що це він. Є схожість з фотоґрафією".

Зараз зявився на поліції Дод і став [illegible] Міхелем Мором. З боку стояв доносчик Моріц Пітіє і вперто запевнював, що арештований, хоч в нього чорне волосся, це пошукуваний міліоновий злодій. Бідняга не хотів зректися добровільно двох двох тисячів.

Сем Флечер поводився як вільний американський громадянин, який без причини попав у руки поліції. Він був вже з природи зухвалий. Моріц Пітіє держався здалека від нього.

„Ми зараз ствердимо, чи це Петер Фос!" сказав Дод.

„Дуже я цікавий!" відповів Сем Флечер і встромив кулаки в кишені від штанів.

„Держіть його добре, а я приведу його жінку!" гукнув Дод до офіцера і вискочив на вулицю.

Сем Флечер зареготався йому на вздогін і показав Моріцові Пітіє затиснений кулак.

У той момент, коли обурення Полі ізза очевидного нарушення слова Додом дійшло до вершка, Дод увійшов у сальон, що був між їхніми кімнатами.

„Ви повели себе нечесно!" крикнула вона до нього. „Ви передали справу поліції, хоч ви обіцяли мені не робити цього. Ви не джентельмен".

„Ви бачили гончий лист!" крикнув Дод збентежено. „Так добре, я признаюся до вини. Я не бачив иншого виходу; це сталося для його добра".

„Ні!" крикнула Полі і розплакалася. „Ви хочете його знищити. Але я постараюся перешкодити тому".

При тім вона тупнула ногою як вперта дитина. Як не старався Дод виправдувати себе, нічого її не переконувало.

„Місіс Фос!" сказав він нарешті. „Мусите довіряти мені. Це перша умова, інакше будемо працювати одно проти одного".

„Я так і зроблю!" відповіла з тріюмфом Полі. „Цілком свідомо я буду працювати проти вас, бо ви хочете кинути його в нещастя. Ви маєте його за злочинця. Ви не думаєте про це, що він хорий. Ви це вмовили тільки в мене, щоб мене сюди привабити. Я зрозуміла вашу ґру, містер Дод, і не хочу бути далі з вами. Я буду шукати його на власну руку і привезу його назад до Сен Люіс".

„Місіс Фос!" відповів Дод цілком пригноблений. „Ви так не зрозуміли мене. Присягаюся вам..."

„Не присягайтесь!" перервала вона йому. „Я вас знаю! Ви не боїтеся фальшиво присягнути, коли вам цього потрібно для осягнення цілі. А ваша ціль: ви хочете запроторити мого чоловіка в тюрму".

„У санаторію!" поправив Дод і став поволи своїм завзяттям брати над нею перевагу. „Гончий лист поширений тільки в Ню Йорку. І що значить власне цей гончий лист? Це-ж є у всіх ґазетах, у Сен Люіс, у Ню Йорку, в Сан Франціско, що містер Петер Фос украв два міліони. Чи це я подав у ґазети?"

Полі не знала, що на це відповісти, тільки по її затиснених устах видно було, що вона не покинула ще свого підозріння.

„А зрештою", говорив Дод далі, „пощо сперечатися? Петер Фос вже сидить в поліційнім офісі. Ще тільки треба доказати, що це він. І до цього прохаю вашої допомоги".

Полі зірвалася на рівні ноги.

„Ви маєте вже його?" крикнула вона.

„Сподіваюся!" відповів Дод скромно. „І як він тільки віддасть відразу гроші, я обіцяю вам навіть, що позволю йому втекти при перевезенню до Сен Люіс".

Хвилину вона стояла мовчки, впяливши в нього очі. Вона все ще не вірила його словам. Вона була рішена йти з ним і заперечити, коли-б це був її чоловік. Вона згодилася і поїхала з Додом в поліційний офіс.

Приведено Сема Флечера. Полі відвернулася, їй не треба було перечити ідентичности.

„Що ви робили на кораблі?" допитував Дод.

„Я пасажир у споднім чердаку", брехав Сем Флечер холодно. „Я потягну поліцію до відповіди за мою шкоду, коли втрачу місце в Лондоні".

„Як ви дісталися до складниці?"

„Я заблудив на потемки! Як би я був знав, як я туди попав, вже я там не лишився-б був".

Також переслухання Моріца Пітіє не дало нічого нового. Не лишалося нічого иншого, як пустити обидвох. Ва вулиці вони побилися. Вартуючі полісмени дивилися преспокійно, як Моріц Пітіє дістав нагороду за свій донос, бо Сем Флечер боксував як найкращий боксер.

„Злодій є все ще на покладі „Пенсильвенії", рішив Боббі Дод. „Ми пішлемо за кораблем бездротну телеґраму. Я сам їду завтра на „Мавретанії" до Ліверпулю і заберу його в Плімуті".

Годину пізніще, коли „Пенсильвенія" була вже поза Статен Айленд, приніс телеґрафічний урядовець капітанові Сімсові радіотелеґраму такого змісту: „Міліоновий злодій Петер Фос із Сен Люіс, на зловлення якого визначені дві тисячі долярів нагороди, находиться на кораблі „Пенсильвенія". Прохається вас арештувати його негайно".

„Стюард!" гукнув капітан. „Принесіть мені негайно пасажирську листу".

Але в листі не було назвища Петера Фоса. Капітан казав відтелеґрафувати про це.

Зараз наспіла відповідь:

„Злодій сидить у складницях корабля."

„Ще один!" бурмотів сердито капітан. „Що ці люди думають собі властиве!"

Капітан покликав Міхеля Мора і казав спершу йому шукати. Міхель Мор пішов до старшого стюарда по ключі від маґазину з пакунками.

„Там є тепер власне два стюарди, що несуть великий куфер для містера Муреля", відповів старший стюард.

У цій хвилині показалися на вузкім коридорі два стюарди, що несли засапані тяжкий куфер.

Франк Мурель спав у своїй каюті.

„Не кидати, пробі, не кидати!" закричав він відчиняючи двері каюти. „Цілком легко покласти. Там скло в середині".

Будеш ти дивуватися! подумав Петер Фос злорадно.

Обидва стюарди дістали на чай і відійшли.

Франк Мурель лишився сам зі своїм куфром. Він замкнув швидко двері, поромикав замки і відскочив з переляком взад.

„Добрий день, містер Мурель!" промовив Петер Фос, виліз з куфра, замкнув віко і сів зверха, витягаючи руки і ноги.

„Ви", простогнав Франк Мурель, як би побачив перед собою мару, „ви Петер Фос?"

„Так є!" притакнув Петер Фос. „Я міліоновий злодій із Сен Люіс. Дуже радує мене,

(Далі на 4-ій стороні).

ЕКОНОМІЧНА ВІДБУДОВА ЕВРОПИ І АМЕРИКАНСЬКА ПРОМИСЛОВІСТЬ.

Европа стоїть на порозі господарської відбудови. До того причинилося в першу чергу тимчасове замирення, та політичні й дипльоматичні угоди поміж державами. В свою чергу, на замирення Европи та поробленння відповідних угод і пактів вплинули господарчі умови европейських держав, які на протязі шести повоєнних років були просто невиносимі. В послідних двох роках і особливо в 1925 році, господарча відбудова Европи поступає скорим ходом вперед, що можна бачити зі збільшеного вивозу продуктів на заморські ринки та взагалі з живійшого і більшого торговельного обороту.

Мимо великого безробіття в деяких европейських державах, обезціннення валюти та значного недороду, в кожній із них слідні заходи до стабілізації валюти, обниження податків та зрівноваження буджету. В головнійших промислових і торговельних краях Европи, заведено золоту валюту — за виїмком Франції і Італії — та переведено богато других реформ фінансово-господарського характера. В парі з тим зменшено державні видатки та знесено всякі штучні ограничення торговлі і промислу, які пороблено в часі війни і по ній. Всі ці реформи спричинили живійший торговельний оборот і тим самим збільшили його тонаж.

Слабший, та за те важнійший поступ слідно в відбудові промисловости. Старі машини заступають новими найновішого стилю, заводять нові методи і способи продукції, і відповідно до того перебудовують будинки. Одним словом індустрія в Европі реорганізується по американським зразкам; а в парі з тим йде видатність її продукції. Відбудова европейської індустрії та збільшення її видатности загрожує конкуренцією американським виробам на заморських ринках. Одначе коли взяти на увагу, що зі зростом продукції йде в парі більше запотребовання сирівців та всякого рода фабричного знаряддя, яке в більшій части доставляє Америка, а крім того збільшену покупчу силу країв Полудневої Америки і Далекого Сходу, то европейська конкуренція не така страшна, як здавалося би.

Американський експорт в Полудневу Америку не то, що не впав за послідний рік, а противно зріс. За нецілий 1925 рік, його сума дійшла до 950,-000,000 долярів. Експорт на Далекий Схід понизився незначно, головно ізза подій в Китаю; однак до инших країв, як Австралії та Нової Зеляндії, стало зростає і то на кошт англійського. Так само значний поступ в американськім вивозі слідно до Голяндської Індії, Британських Маляїв та Філіпінських Островів. Американський вивіз в Европу виносить 53% всего її вивозу, і він зріс на 94 відсотки передвоєнного. В 1914 році вивожено з Америки в Европу товарів на суму 1,350,000,000 дол., а в 192-25 вивезено товару на суму 2,660,000,000 долярів.

Привіз з Европи в Америку на протязі того часу зріс відносно менше, бо лише о 40 відсотків. З передвоєнної суми 836,000,000 до 1,170,000,000 долярів в 1925 році. Ця ріжниця в американському вивозі і привозі товарів в Европу сталася тому, що Америка купує тепер сирівці потрібні для її промислу, як ґуму, вовну і т. п. впрост в европейських кольоніях, коли перед війною ті самі сирівці мусіла купувати на европейських ринках, довожені туди з тихже самих кольоній.

З поодиноких европейських держав, значнійший індустріяльний поступ слідно в Франції, Скандинавських Державах, Голяндії і Іспанії. В тих краях на протязі року промислова видатність збільшилася о цілих 10 відсотків. Дальше йде Італія, в якій сильно збільшилася продукція автомобілів і вивіз їх за границю. В самі Злучені Держави на протязі 1924 року, вивіз автомобілів збільшився на 32 відсотки. Так само в Німеччині промисл поволи відживає і набирає експанзивного характеру. Одинока Анґлія, де високі податки, та ті замішання, які були на европейському континенті та деяких кольоніях, не змогла до сьогоднішного дня поставити свій промисл і торговлю на довоєнній височині. Однак з переведенням Локарненської угоди в життя є надія на нормальнійший розвиток англійської промисловости.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Голодуючим.

Товариство ім. Михайла Грушевського, 219 відділ У. Н. Союза, вислало на голодуючих в краю $25.00 на адресу комітету у Львові.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Стрільці на хрестинах.

Що-ж такого цікавого? — подумає хтось. Та ні, воно таки цікаве. От зійшлися ми в якійсь справі до Січового дому, а там хрестини. Батько дитини, січовий старшина, запрошує Стрільців на хрестини свого синка. Як не пійти до „кревняка". Січ, Січові Стрільці — це-ж близка рідня. Ну і пійшли ми, всі як один. Це вже наш звичай, рідно побачиш нас одинцем. Як ідемо, то всі, ані, так ніхто.

Ну, там вже бавились, співали геть у ніч. Та це не важне. Важне те, що ми і там зробили щось хосенного. Зібрали $13.50 (тринайцять і пятьдесять центів) для своїх побратимів, інвалідів У. Г. А.

Гроші передано управі Стрілецького Гуртка, котра вишле їх на означену ціль. Зложили по $1.00: С. Личак, С. Лев, М. Марків, М. Винник, І. Кіцяк, І. Найда, П. Найда, Д. Курко, М. Фука, М. Коба, Д. Козак, С. Куриш, В. Петрусик; М. Залинський 50 центів.

Спитає хтось, що то за Стрільці?

Та це ті, що недавно направду стріляли, а тепер доля ними стрілила аж до Америки, ну і вони як найдуться де на зібранню, так коли вдасться натягнуть кого на доляра, щоб вислати до країви горя.

Однак на цих хрестинах нам не пощастило. Стрільці піднесли цю гадку і зараз почали від себе тим, що кождий дав по $1.00. На тім і скінчилось, бо поки ми збирали між собою, „цивілі" „здезертирували". Нічого не вдієш. Ми дали їм за виграну, лиш котромусь з нас вирвалось: „Бідні ці люди, сім раз бідні". Це не відноситься до Січовиків, бо ті як всюди так і тут дотримали з нами „штанд".

В. Стрілець.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

що моя слава і до вас дісталася".

„Чого вам треба?" ледве простогнав Франк Мурель.

„Ви не догадуєтеся?" сміявся Петер Фос. „Ви візьмете мене замісць свого товариша до Лондону. Але я не думаю сидіти вісім днів у кабіні".

„Ви хочете йти на поклад?" зойкнув Франк Мурель перелякано. „Це-ж неможливо".

„О", засміявся Петер Фос, „коли хто хоче і буде трохи більше обережний, ніж треба, тоді нема нічого неможливого. Ви вважаєте, може, неможливістю вкрасти два міліони. Признаюся вам, що для мене це була дрібниця. Ви вважали-б таксамо ще вчора неможливим, щоб я сидів тепер тут на куфрі замісць вашого приятеля. Як бачите, це тепер є факт, з яким ви мусите погодитися. Згода будує, містер Мурель. Я пропоную вам заключити умову. Коли ви її додержите, я вас нагороджу по королівськи".

„Де гроші?" питав зацікавлено Франк Мурель.

„У ,Банк оф Інґленд'!" відповів Петер Фос. „Це ідеальний сховок для злодіїв. Там вони найпевніщі. Як мене зловлять, чого я не припускаю, я відсиджу пару років і заберу собі гроші. Проста справа".

„Гаддем!" сказав Франк Мурель і простягнув йому руку. „Я згоджуюся, перебирайте провід."

„Ви розумна людина!" крикнув Петер Фос, стискаючи йому руку. „Ми вже погодимося. Чи ви були вже на покладі?"

„Ні!" відповів Франк Мурель. „Я-ж мусів наперед отворити куфер".

„Чудесно!" сказав Петер Фос. „Тоді це легка справа. Я йду на поклад, а ви лишитеся тут".

Франк Мурель не пробував навіть протестувати і похилив голову. Йому не лишилося нічого иншого, як погодитися з цим пляном.

„Ну!" говорив Петер Фос добродушно і поклепав його по плечах. „У ночі ви можете час до часу вийти на поклад подихати повітрям. Ми трохи подібні до себе. Це ви мусіли вже завважити на поліції! Найгірша справа з вашим харчуванням. Припаси у куфрі не вистарчать довше, як на три дні. Як ви уявляли властиве цю справу?"

Показалося, що Франк Мурель взагалі про цю справу не думав.

„Вихід найдеться!" сказав Петер Фос і сів перед зеркалом. „Наперед мушу позбутися цеї проклятої фарби".

І він став терти милом і щіткою своє червоне волосся.

„В мене є ліпший спосіб!" сказав Франк Мурель і подав плящину. „Як артист мушу все мати такі речі під рукою".

„Прошу!" засміявся Петер Фос і дав собі порядно вимити голову, поки червона фарба не почала поволи зникати. Але на її місце показалася инша фарба.

„До чорта!" крикнув Петер Фос і дав собі порядно вимизелене".

„Тільки терпеливости!" потішив його Франк Мурель і добув другу пляшку. „Тепер прийде оріхова краска, її я сам уживаю".

За пів години робота була скінчена. В темряві можна було заміняти одного за одного, але при світлі тільки дуже кроткозорий міг вважати Петера Фоса за Франка Муреля і навпаки.

Тут хтось застукав у двері. Петер фос пішов відчинити. Франк Мурель сховався зі страху в ліжко. Під дверима стояв стюард і жадав білету".

„Ходи сюди, хлопче!" сказав Петер Фос добродушно і замкнув за ним двері. „Дивися, тут лежить ще один, а в нас тільки один білет!"

Стюард поглядав збентежено то на одного, то на другого. Фран Мурель найрадше був би заліз зі страху у куфер. Тільки Петер Фос не тратив спокою".

„Подивися на цей куфер!" говорив він далі. „Тут ходить про заклад. Цей пан дасть тобі зараз двацять долярів. Тільки само дістанеш від нього ще в Плімуті. Ми не хочемо підкуплювати тебе, ані наражувати тебе на клопіт. Але ми не жадаємо нічого за дурно. Для тебе цей пан все схований в куфрі, хоч би він лежав на софі. Розумієш? Інакше пропадає других двацять долярів. А як ти будеш його добре годувати, я додам ще десять від себе".

Стюард не був дурний і відразу все зрозумів. Пятьдесять долярів! Це вже було майже пів білету. Він кинув головою і простяг руку. Франк Мурель скривився і добув з кишені гроші.

Великий куфер поставлено в куті і Петер Фос вийшов як Франк Мурель на поклад. Для цього він вибрав собі гарний одяг.

Тимчасом Міхель Мор все ще перешукував цілий корабель. Він кликав Петера Фоса по назвищу, але ніхто не зголошувався.

Його певне вже нема на кораблі! подумав Мор і повідомив про це капітана, який зараз відтелеґрафував до Ню Йорку.

Потім Міхель Мор вийшов на поклад, щоб випити склянку ґроґу за здоровля свого приятеля. Попри нього перейшов пасажир в гарнім убранню, твердім, чорнім капелюсі на коротко стриженім брунатнім волоссю і з папіроскою в зубах. Він був трохи похожий на Петера Фоса. Він зачепив руки великими пальцями за кишені від штанів, а всіми иншими пальцями перебирав вдоволено, ніби граючи на роялі.

„Міхель!" прошептав нагло цей пасажир, не виймаючи з уст папіроски. „Не журися мною, мені добре поводиться."

І він вже зник за рогом. Міхель Мор витріщив за ним очі.

Молодчина! подумав він. Як він дістався до цеї каюти? Хай його ясний перун! І він пішов до своеї кімнати, щоб при помочи ґроґу знов прийти до рівноваги.

При сніданку викликували найдений Фосів ножик. Так він прийшов знов у його руки.

Міжтим Дод мав багато труду з Полі. Вона хотіла лишитися в Ню Йорку, бо вона все ще думала, що ту її чоловік. Тимчасом Дод замовив був вже кабіни на „Мавретанії", що мала бути на два дні швидше у Ліверпулі, ніж „Пенсильвенія" в Плімуті.

„Місіс Фос", заклинав він її, „чому ви мені не вірите?"

„Через гончий лист!" відрізала Полі. „Я лишусь тут. А як не найду його тут, поїду в Німеччину. Він там має рідню, свого дядька. Він розповідав мені багато про нього".

„Знаєте, де живе його дядько?" спитав Дод зацікавлено.

„Я забула, як називається те місто", відповіла Полі. „Це було мале місточко. Я нагадаю ще собі".

„Місіс Фос, я роблю вам ще одну пропозицію", говорив Дод, „з неї ви пізнаєте, як поважно я беру свої обіцянки. Без допомоги поліції я безсильний. Я не можу зректися гончого листа таксамо, як не можу обійтися без вашої допомоги. Одначе, як би містер Фос був зловлений, я лишаю вам волю заперечити попросту, що це він. Тоді його зараз випустять. Ви порозумієтеся потайки з ним і зійдетеся разом. Потім ви дасте мені знати, я прийду до вас і ми полагодимо цілу справу між нами по доброму".

Слідуючого ранку Дод і Полі плили на „Мавретанії" до Ліверпулю. Дод телеграфував до капітана Сімса, щоб він казав далі шукати за злодієм. Але відповіди не було. Для Сімса справа була покінчена. Він мав уже досить мучитися далі з тими проклятими американськими злодіями.

Франкові Мурелеві три дні поводилося добре, стюард годував його прилично і він погодився вже був зі своєю долею. Але далі він занедужав на морську хоробу так страшне, що Петер Фос мусів перевести його на ніч при допомозі стюарда в сусідну порожну кабіну.

Тільки на шестий день Мурель прийшов трохи до себе, але лиш фізично. На душі він відчував глухий гніт. Цілий день він сидів на ліжку і держав голову між руками. Він дістав нову хоробу — страх перед кабіною. Петер Фос завважив це і радив йому нераз виходити в ночі на поклад. Але Франк Мурель ще більше боявся, щоб його не відкрили.

Тоді Петер Фос лишив його в спокою. Незабаром вже й так мало бути по всьому. „Пенсильвенія" зближалася до англійського берегу.

На покладі Петер Фос був головним героєм, він згуртував коло себе ціле товариство і забавляв його своїми жартами і картяними штуками.Ввімали його за артиста Франка Муреля. Жонґлювати він відмовлявся рішуче, бо корабель не плив досить спокійно. Очевидно, він не вмів цього цілком. Кілька підростаючих дівчат вважали його просто божеським. Останнього вечера відбулося капітанське принятя. Петер Фос виголосив при тім красноріччиву промову в честь капітана Сімса, за що той запросив його на склянку пива.

„Містер Мурель!" сказав капітан по другій склянці. „Ви мені дуже подобалися. Де ви вивчилися так добре говорити по німецьки?"

„Моя мати була з Гамбурґа", відповів Петер Фос скромно.

„Отже теж гамбурський парень!" крикнув капітан одушевлено і цокнувся з ним склянками.

Товариство на покладі не хотіло довше бути без Фоса і післало за ним стюарда.

За хвилину він знов сидів посеред товариства. Незабаром всі реготалися, тільки він був холоднокровний, як професіональний комік.

Тут вибухнула бомба, а що вона вибухнула, виною була тільки хороба Франка Муреля. Від неї він просто стратив розум. Він мусів вийти з кабіни! Як би двері були замкнені, він кинувся-б крізь віконце в море.

Йому було все одно. Хитаючись, він йшов просто на Петера Фоса, любимця зібраного товариства.

Нараз станули проти себе два Франки Мурелі. Обидва підростки впали в обморок.

„Обманець!" зашипів правдивий Мурель і підніс пястук.

Пасажири скричали і розскочилися на всі боки як стадо голубів, між яке влетів яструб. Почалося замішання. Вибіг старший стюард. Послали за капітаном.

„Тільки спокійно!" подумав Петер Фос і приглядався свому двійникові. „Арештуйте цього чоловіка!" сказав він потім холоднокровно до старшого стюарда. „Це міліоновий злодій Петер.

„Злодюго!" кричав Мурель. „Це ти сам Петер Фос!"

„Така твоя вдяка!" ревів Петер Фос зі щирим обуренням розчарованого добродія. „Влазите в мій куфер, розбиваєте мені мої дорогі скляні прибори, а я проте милуюся над вами і переховую вас у своїй кабіні. І тепер ви маєте сміливість ограбити мою шафу з річами і вийти сюди, щоб відіграти цю нікчемку комедію. Навіть міліоновий злодій мусить мати честь!"

(Дальше буде).